

Co to je taxonomie?

Taxonomie představuje klasifikační systém, který by měl v budoucnu sloužit k hodnocení veškerých ekonomických činností. Za pomoci souboru kritérií by měly být ekonomické činnosti hodnoceny jako udržitelné či neudržitelné, což následně ovlivní přístup zemědělců či potravinářů k financování nových investičních záměrů.

Kdo aktuálně připravuje kritéria taxonomie pro zemědělsko-potravinářský sektor a chemický průmysl?

Evropská komise aktuálně připravuje nový delegovaný akt pro biodiverzitu, který by měl stanovovat kritéria taxonomie pro udržitelné financování i pro oblasti živočišné výroby, rostlinné výroby, zpracování potravin či zpracování hnojiv. Pro účely přípravy delegovaných aktů založila Komise **Platformu pro udržitelné financování, jejími členy jsou ale ve své podstatě pouze zástupci finančního sektoru a environmentálních organizací.**

Proč nebyli osloveni zástupce zemědělců, potravinářů i specialistů na výživu?

Evropské zemědělsko-potravinářské organizace o členství v platformě usilovaly, Evropská komise jejich žádosti ale zatím neschválila. Platforma přitom už v loňském roce vydala set doporučení, ve kterých navrhuje celou řadu kritérií pro zemědělsko-potravinářský sektor, jejichž dodržování by podle naší analýzy mělo negativní dopad na konkurenceschopnost celého agropotravinářského sektoru v EU a rovněž na zdraví populace.

Proč je nyní důležité se problematice taxonomie věnovat a připomínkovat doporučení, která Evropská komise rozeslala členským státům?

Domníváme se, že posilování udržitelného fungování a udržitelné produkce v rámci našich sektorů je klíčovou iniciativou pro budoucí rozvoj našeho působení, podněty v tomto směru proto vítáme. Domníváme se ale, že musí být realistické, proveditelné a že nesmí v žádném případě ohrozit potravinové zabezpečení, konkurenceschopnost našich zemědělců a potravinářů a zdraví občanů. Vzhledem k tomu, že kritéria, tak, jak jsou zatím navrhována Platformou, mohou zásadně ohrozit fungování zemědělsko-potravinářského sektoru, je třeba k jejich projednávání zajistit další čas, aby mohla být kritéria efektivní a současně realistická a proveditelná, bez negativního dopadu na zajištění potravinového zabezpečení, ceny potravin, či životaschopnost českých zemědělců a potravinářů.

Jaká rizika současný návrh kritérií taxonomie pro zemědělský, potravinářský a chemický sektor představuje?

Současná **živočišná výroba** v doporučeních Platformy prakticky nemá místo. Platforma doporučuje řadu kritérií, která by měla téměř likvidační dopad na tento sektor nejen v Česku, ale v celé Unii.

Doporučuje například, aby 75 % krmiv pocházelo z ekologického zemědělství, aby bylo v citlivých oblastech (zhruba 80 % zemědělské půdy v Česku) zakázáno hnojení či ustájení zvířat. Plnění kritérií pro hodnocení udržitelnosti **rostlinné výroby** navržených Platformou by bylo administrativně a finančně nezvladatelné pro zemědělce hospodařící konvenčně, vedlo by k rapidnímu propadu potravinové soběstačnosti. Platforma doporučuje kritéria týkající se velkých neprodukcích ploch nebo omezování oplocení pastvin. Kritéria v podstatě vylučují zahrnutí **zpracování živočišné produkce** do oblasti udržitelných praktik. Doporučení zcela ignorují principy cirkularity v zemědělské praxi, které jsou tradičním a možná nejstarším cirkulárním systémem užívaným naší civilizací. Jedinými živočišnými komoditami, které by bylo možné dále podporovat, je drůbeží maso, vejce a mléko z extenzivních chovů, a to jen při splnění dalších velmi přísných podmínek. Tento přístup může způsobit razantní útlum zpracovatelského průmyslu živočišných komodit se všemi jeho souvisejícími dopady.

Podmínky pro udržitelné financování **chemického průmyslu**, tak jak jsou uvedeny v doporučeních, nebudou moci splnit výroby, které používají klasifikované chemické látky a nesplňovala by je proto ani drtivá většina těžké výroby v EU, mimo chemie též hutnictví, těžké strojírenství, automotive či farmacie.

Proč žádáme o vyloučení kapitol věnovaných živočišné výrobě, rostlinné výrobě, lesnictví, zpracování potravin a chemické výroby z připravovaného delegovaného aktu k biodiverzitě?

V době, kdy zemědělsko-potravinářský sektor potřebuje přístup k investicím víc než kdy dříve, nepovažujeme tato vodítka za uspokojivá, ale naopak za alarmující, zejména s ohledem na riziko úplné závislosti Evropy na dovozu potravin ze třetích zemí (se všemi negativními důsledky) a na narušení tisícileté tradice zemědělské produkce v Evropě. Chápeme význam udržitelnosti a chceme se podílet na posilování udržitelné produkce, takto obsáhlá, komplexní a vzájemně provázaná témata s obrovským potenciálním dopadem na sektor i spotřebitele ale žádají dostatečný čas k projednání. Kritéria musí být nastavena funkčně a realisticky.

Zelená dohoda pro Evropu

V roce 2019 představila Evropská komise Zelnou dohodu pro Evropu s hlavním cílem dosažení klimatické neutrality do roku 2050. Součástí Zelené dohody je i plán pro udržitelné zemědělství a zpracování potravin, který byl představen pod názvem „Strategie z farmy na vidličku“ jejímž cílem je upravit potravinové systémy tak, aby byly spravedlivými, zdravými a šetrnými k životnímu prostředí. S těmito ušlechtilými cíli nelze než souhlasit a jistě má smysl se pokoušet lidské činnosti, včetně produkce potravin, kultivovat tak, aby nepředstavovaly hrozby pro budoucí generace.

V této souvislosti byly rovněž představeny cíle, které byly již v době přijímání mnohými považovány za velmi ambiciózní a nebylo zřejmé jakým způsobem jich má být dosaženo. Zelená dohoda spoléhá na rychlý technologický rozvoj, který napomůže vhodná řešení nalézt a uplatnit v

praxi. Očekávaný vývoj nových technologií v oblasti zemědělství a potravinářství však nepřináší očekávané výstupy.

Prvním, kdo upozornil na možná rizika spojená s odklonem od tradičního přístupu k produkci potravin a absenci komplexních dopadových studií byla USDA (Ministerstvo zemědělství spojených států amerických). Následovaly další odborné odhady dopadu implementace Strategie Farm to Fork, které spočítala například Univerzita ve Wageningenu. Nejnovější výsledky výzkumu navíc ukazují, že mnohé tradiční postupy jsou udržitelnější než navrhovaná řešení, jejichž slabiny jsou postupně odhalovány. Typickým příkladem je odklon od tradičních potravin a podpora vývoje syntetických potravin a imitací potravin živočišného původu jako alternativ k postupně redukované živočišné výrobě. Nejen, že se nedaří realizovat vědecké teorie v praxi, ale i komplexní studie hodnocení životní cyklů zahrnující všechny vstupy a výstupy ukazují, že tato řešení nepřinášejí očekávané přínosy pro ochranu klimatu a prostředí.

V oblasti zemědělské prvovýroby se ukazuje, že tradiční vazba rostlinné a živočišné produkce s chovem přežvýkavců, která je mimochodem zřejmě nejstarším cirkulárním systémem, který člověk kdy provozoval, je udržitelnějším zdrojem obživy, než nově navrhovaná řešení. Počet vědců, kteří si uvědomují klíčovou roli živočišné produkce pro udržitelný potravinový systém roste, což je možné sledovat i na počtu připojených podpisů k **tzv. Dublinské deklaraci***, která vyzývá ke komplexnímu a objektivnímu výzkumu v oblasti dopadů živočišné produkce.

Navzdory této skutečnosti však vznikají mnohé návrhy řešení, které tyto závěry zcela ignorují. V řadě případů však na přípravě těchto dokumentů podílejí autoři, kteří nemají dostatečnou technickou erudici a často se jedná o zástupce finančních nebo neziskových organizací. V této souvislosti je obtížně pochopitelné, jak mohou být navrhována technická řešení transformace potravinového systému bez účasti zemědělců a potravinářů. Aktuálním dokumentem, který tuto skutečnost ilustruje, jsou technická kritéria pro taxonomii, která navrhla Platforma pro udržitelné financování. Tento návrh technických kritérií byl rozeslán členskými státy k vyjádření.

Dokument v části zemědělství a zpracování potravin v podstatě znemožňuje zahrnout živočišnou produkci mezi udržitelné způsoby produkce potravin a zcela jednostranně podporuje produkci a zpracování rostlinných bílkovin. Zcela tak ignoruje současné poznání o cirkularitě v agropotravinářském sektoru. Pokud budou tato kritéria implementována a přijímána i v dalších předpisech pro udržitelné potravinové systémy, lze ve střednědobém horizontu očekávat výrazný nárůst cen potravin především živočišného původu a pokles soběstačnosti EU. Nezanedbatelná jsou rovněž rizika pro celkové zdraví populace při výrazném odklonu od potravin živočišného původu a jistě stojí za zamyšlení i fakt, že pravděpodobně nebude mít tento odklon ani původně předpokládané pozitivní dopady na klima a životní prostředí.

Potravinářská komora ČR proto apeluje na odmítnutí současného návrhu technických kritérií pro taxonomii v oblasti zemědělství a potravinářství a vytvoření prostoru pro jejich přepracování v souladu se současným vědeckým poznáním a s využitím zkušeností odborníků na zemědělskou produkci a zpracování potravin.

* <https://www.dublin-declaration.org/>

Kontakty pro média:

Potravinářská komora ČR

Jan Pivoňka, konzultant pro oblast udržitelné výroby a spotřeby Potravinářské komory ČR
pivonka@foodnet.cz

Helena Kavanová, ředitelka pro marketing a komunikaci, tisková mluvčí
kavanova@foodnet.cz, tel. 737 287 024

Potravinářská komora České republiky (PK ČR) byla založena v roce 1995 jako federace výrobců potravin, nápojů a zpracovatelů zemědělské produkce. PK ČR plní funkci zájmového neziskového sdružení pro všechny potravinářské obory a obory zpracování zemědělských produktů.